

ΕΤΟΣ Γ'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 83.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Μαρτίου 1868.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀμφιθέατρον Φλαβίου.— Οἱ Καίνιται.— Μία εἰκὼν τοῦ Ραφαήλ.— Ἐσθρῆ τῶν Νεκρῶν.— Κλαύδιος ὁ Ἀκηδής.— Ποίησις.— Τὸ Ἄνθος τῆς Ἀλόης.— Σκέψεις.

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ ΦΛΑΒΙΟΥ

(κοινῶς Κολοσσεῖον.)

—οο—

Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο μνημεῖον, οὐτινος παραθέτομεν ἐνταῦθα πιστὴν εἰκόνα, ἤρχισε νὰ ἀνεγείρη κατὰ τὸ ἔτος 72 μ. Χ καὶ προτελευταῖον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Φλάβιος Οὐεσπασιανός, ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Ἰουδαίων πολέμου ἐπανερχόμενος. Ὑψώθη δὲ τὸ ἀμφιθέατρον τοῦτο ἐκεῖ ἐνθα ὑπῆρχον ἄλλοτε οἱ τοῦ Νέρωνος κήποι, ἐν τῷ μέσῳ δυνατὸν εἶπειν τῆς ἀρχαίας Ρώμης, καὶ ἀπεπερατώθη ἐντὸς τετραετίας ἐπὶ Τίτου υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Οὐεσπασιανοῦ τὸ τελευταῖον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτος. Ὁ Ἀδριανὸς μετέφερεν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ ἀμφιθεάτρου τούτου τὸν περίφημον Κολοσσὸν τοῦ Νέρωνος ἐν οὗτος εἶχεν ἀνεγείρει ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἀνακτόρων του. Οὐχὶ δμως ἔκ τούτου ἐκλήθη τὸ ἀμφιθέατρον Κολοσσεῖον, ἀλλ' ὡς ἐκ

τοῦ κολοσσιαίου αὐτοῦ ὄγκου. Ὁ δὲ πρῶτος συγγραφεὺς ὁ ὀνομάσας αὐτὸ οὕτω εἶναι ὁ Βέδας, ὁ κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα ἀκμάσας.

Τοῦ οἰκοδομήματος ἀποπερατωθέντος, ὁ Τίτος ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὸν πατέρα του· αἱ ἀφιέρωσις δὲ αὐταὶ ἦσαν διάφοροι κατὰ τὸ εἶδος τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ἐγένοντο διαφοροτρόπως. Καὶ ὅτε μὲν ἐπρόκειτο περὶ θεάτρου, ἡ ἀφιέρωσις ἐτελεῖτο διὰ διδασχῆς δράματος· ὅτε δὲ περὶ κίρκου, δι' ἀμαθρομιῶν· ὅτε περὶ ναυμαχίας (1), διὰ φερωνύμων θεαμάτων, καὶ ὅτε τέλος περὶ ἀμφιθεάτρου, διὰ μονομαχιῶν, κυνηγεσιῶν καὶ θηριαμαχιῶν. Ἡ ἱστορία μνημονεύει ὅτι ὁ Τίτος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγκαινιάσεως τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἀμφιθεάτρου, διέταξε νὰ προσαχθῶσι τέσσαρες χιλιάδες θηρία

(1) Ἐκαλεῖτο Naumachia (ναυμαχία) κτίριον προερισμένον διὰ πράσασιν θαλασσομαχιῶν. Ἰπῆρχον περὶ τοῦτου εἶδους ἐν Ρώμῃ, ἀπαντα δὲ συνίσταντο εἰς εὐρείας δεξαμενῆς πλήρεις ὕδατος περικυκλωμένης ὑπὸ κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος περιέχοντος ἐδάμια διὰ τοῦς θηριῶν ἐκ τῆ τοῦ κίρκου καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου.

τά ὅποια ἐντὸς αὐτοῦ κατεσφάγησαν. Ἐτελοῦντο προσέτι καὶ ναυμαχίαι ἐν αὐτῷ, εὐκόλως πληρουμένης ὕδατος τῆς κονίστρας, καίτοι ὑπῆρχον πρὸς τοῦτο ἴδια θέατρα τὰ καλούμενα *Ναυμαχίαι*. Μεταξὺ δὲ τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἀμφιθεάτρων δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη διαφορά εἰμὴ μόνον ὅτι τὰ μὲν πρῶτα ἐσχημάτιζον ἡμικύκλιον, τὰ δὲ δεύτερα κύκλον πλήρη, ὥστε ἐφαίνοντο δύο θέατρα ἠνωμένα.

Καίτοι τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο κτίριον, ὅπερ ὄλον ἠκοδόμητο διὰ χονδρῶν λίθων, εἶναι κατὰ τὸ πλείστον μέρος κατεστραμμένον, ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος ὅμως εὐκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ μνημεῖον ἐστηρίζετο ἐξωθεν ἐπὶ δύο βαθμίδων, ὅτι περιεκυκλοῦτο ἐξωτερικῶς ὑπὸ τριῶν σειρῶν ἀψίδων ἐπ' ἀλλήλων τεθειμένων καὶ ὑπὸ στηλῶν διαχωριζομένων. Αἱ ἀψίδες αὗται ἦσαν ἀνά ὀγδοήκοντα κατὰ σειρᾶν, φωτίζουσαι διπλασίας στοάς. Ἄπαν τὸ οἰκοδόμημα ἐπερατοῦτο διὰ τετάρτης σειρᾶς στύλων κατὰ πολὺ ὑπερεχούσης τὰς ἄλλας τρεῖς. Ἐκ δὲ τῶν σειρῶν τούτων ἡ μὲν εἶχε βυθμόν δωρικόν, ἡ δὲ ἰωνικόν, ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη κορινθιακόν. Τὸ σύνολον ἐνεκλείετο ἐντὸς τείχους φέροντος κατ' ἴσας διαστάσεις τεσσαράκοντα παράθυρα.

Τὸ πλείστον μέρος τοῦ ἐκπληκτικοῦ τούτου ἀμφιθεάτρου, ὅπερ εἶναι τὸ λαμπρότερον μνημεῖον τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαϊκοῦ μεγαλείου, κατεστράφη καὶ ἐκ τῆς ἐπιηρείας τοῦ χρόνου ἴσως δὲ καὶ ἐκ σεισμοῦ. Εἶναι ἀναντίβητον ὅτι κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἦτο ἐν μέρει κατεστραμμένον. Οἱ καταπεσόντες λίθοι ἐχρησίμευσαν πρὸς ἀνεγερσιν τοῦ καλουμένου παλατίου τῆς Βενετίας, τοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπείας, τοῦ Φαρνέζου, καὶ τοῦ λιμένος τῆς Ριπέτας. Ἄπασαι δὲ αἱ ἐν τῷ μνημείῳ τούτῳ καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις ὅσαι προήλθον κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν σιδηρῶν βάρδων αἰτίαι εἶχον τεθῆ πρὸς σύνδεσιν τῶν λίθων. Ὁμολογήσωμεν ἐν τούτοις ὅτι καίτοι μεγάλως ὑπέστη παρὰ τοῦ χρόνου ζημίαν, ἐν τούτοις ἀπέκτησε τόσην γραφικὴν κάλλοι ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ ἐρείπιοις ὥστε ἀρκεῖται τις εἰς αὐτὰ καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ ἴδῃ ἀνασκευάζομενον, δυναμένως τῆς φαντασίας νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἐλ-

λείπον καὶ παραστήσῃ ὀλόκληρον τὸ κατὰ πληκτικὸν μνημεῖον.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τούτῳ πολλοὶ χριστιανοὶ ἐμαρτύρησαν, διὰ τοῦτο διεγείρει τὸν γενικὸν σεβασμὸν καὶ ἀνηγέρθησαν δεκατέσσαρα παρεκκλήσια ἐν οἷς τελεῖται τὸ παρά καθολικοῖς προσκύνημα τοῦ *Via Crucis*.

Τοιοῦτον ἐν ὀλίγοις τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο μνημεῖον τὸ ὁποῖον ἀποθαυμάζων ὁ λατίνος ποιητὴς Μαρσιάλ ἔλεγε:

« Ἄς παύσῃ ἡ Μέμφις ἐξυμνοῦσα ἡμῖν τὰ βάρβαρα θαύματα τῶν πυραμίδων τῆς Ἰσθμοῦ μὴ ψάλλωσι πλέον τὰ θυμιάσια τῆς Βαβυλώνης· τὰ πάντα πρέπει νὰ κύψωσιν ἐνώπιον τοῦ θεάτρου τῶν Καισάρων, καὶ αἱ φωναὶ τῆς Φήμης πρέπει νὰ ἐνωθῶσι διὰ νὰ ἐξυμνήσωσι τὸ μνημεῖον τοῦτο.

ΟΙ ΚΑΙΝΙΤΑΙ.

« Μακάριοι οἱ μισούμενοι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων » λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἅμα ἤρχισαν τὰ δόγματα αὐτοῦ νὰ ἐξαπλώνονται, πλῆθος ἀνθρώπων ἐζήτησαν ν' ἀπολαύσωσι τὴν μακαριότητα ταύτην, οἱ μὲν καθιστάμενοι οἱ ἴδιοι ἀξιοὶ μίσους, οἱ δὲ τοὺς ὑπὸ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος μισουμένους ἀποθεοῦντες. Οἱ πρῶτοι πιστοὶ κατέβαινον τὴν νύκτα εἰς τὰς κρύπτας καὶ τὰ ὑπόγεια τῆς Ῥώμης, ἵνα τελέσωσι τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας των, ἅτινα ἐκάλουν *θυσίας καὶ ἀγάπας*· ὅτι δὲ αἱ νυκτεριναὶ αὗται συνελεύσεις, τὸ μυστήριον καὶ ἡ φροντίς μεθ' ἧς ἀπεμακρύνετο πᾶς ἀμύητος ἐκίνησαν τὴν περιέργειαν καὶ μετ' ὀλίγον τὴν ἀνησυχίαν τῶν Ῥωμαίων, οἱ χριστιανοὶ κατηγορούμενοι ὡς μεθύοντες δι' ἀνθρωπίνου αἵματος καὶ ἔπειτα σβύνοντες τὰς λαμπάδας, ἵνα παραδοθῶσι φύρην μίγδην εἰς κτηνώδεις ὀρέξεις, οὐδὲ γὰρ καταδέχοντο ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς συκοφαντίας ταύτας, ἀλλ' ἔτεινον ἀγγυλάτας τὸν τράχηλον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἢ τὰς σάρκας των εἰς τὰς τρίβους καὶ τὰς καρδάσεις ψιθυρίζοντες: Μακάριοι οἱ μισούμενοι ὑπὸ

τῶν ἀνθρώπων. * Μικρὸν μετὰ ταῦτα ἡ νέα θρησκεία ἐπεκράτησε καὶ ὅσα πρὶν διεπράττοντο ἐν τοῖς σπλάγχθοις τῆς γῆς ἐτελοῦντο ἤδη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· ὥστε τὸ προσὸν εὐσεβοῦς χριστιανοῦ δὲν ἔπρεκε πλέον νὰ προμηθεύσῃ τὴν μακαριότητα τοῦ νὰ μισῆται τις ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ὀρεγόμενοι λοιπὸν αὐτῆς ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς ἄλλα μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου. Ἡ ἐπιθυμία καταδιώξεως καὶ μίσους παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἦτο μονομανίς ἐπιδημικὴ κατὰ τοὺς αἰῶνας ἐκείνους καὶ ἐξ αὐτῆς ἐπήγασαν αἱ τοσαῦται τότε αἰρέσεις· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι, ἐνθυμούμενοι μετὰ πόσης προθυμίας παρέσχον εἰς αὐτοὺς οἱ ἐθνικοὶ διωγμοὺς καὶ μαρτύρια ἵνα κορέσωσι τὴν ἀλλόκοτον ὄρεξίν των, ἔσπευσαν κακείνοι νὰ προσφέρωσι τὴν αὐτὴν ἐκδούλευσιν εἰς τοὺς αἰρετικούς ἀδελφούς των, μεταχειριζόμενοι κατ' αὐτῶν ἀγχόνας, πυρᾶς καὶ πρὸ πάντων συκοφαντίας. Οἱ ἐθνικοὶ κατηγορήσαν τοὺς χριστιανούς ὡς ἀνθρωποφάγους καὶ κίμομικτας, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἀπὸ θυμᾶτων διώκται κακείνοι γενόμενοι μετ' ὀλίγον τὰ αὐτὰ καὶ ἐπι χεῖρονα προσῆψαν εἰς τοὺς αἰρετικούς. Ἡ πίστις καθιστᾷ ἡμᾶς ἀπίστους εἰς τὰς αἰσχροτήτας ὅσας διηγούνται οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι περὶ τῶν πρώτων πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὀφειλόμενον σέβας, πρέπει, νομίζω, νὰ διεγείρῃ ἐν ἡμῖν δυσπιστίαν τινὰ πρὸς τὰς τερατώδεις κατὰ τῶν αἰρετικῶν διαβολὰς, ὅσας συνεφόρησαν ἐν τοῖς βιβλίοις των οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας. Γνωστοὶ εἶναι οἱ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἀποδιδόμενοι εἰς τοὺς Μανιχαίους, Γνωστικούς, Ἀδαμίτας καὶ ἄλλους ἑτεροδόξους παραλογισμοὶ καὶ αἰσχροουργίαι, ἐνταῦθα δὲ προτιθέμεθα νὰ εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἥττον γνωστῆς αἰρέσεως τῶν Καινιτῶν, παραθέτοντες ἐν πρώτοις ὅσα περὶ αὐτῶν συνέγραψαν οἱ πατέρες ἐν τῇ ὁρμῇ τοῦ ὀρθοδόξου ζήλου, εἶτα δὲ ἀπαθέστερον καὶ φιλοσοφικώτερον τὰ δόγματα αὐτῶν ἐρευνῶντες.

Οἱ Καινίται προήχθησαν εἰς τὸ φῶς ἀνευ τῆς συνδρομῆς γνωστοῦ τινος αἰρεσιάρχου περὶ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου αἰῶνος· τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ τῆς λατρείας, ἣν ἀπέδιδον εἰς τὸν ἀδελ-

φοκτόνον Κάιν. Κατὰ τὸν Ἅγιον Ἐπιφάνιον οἱ αἰρετικοὶ οὗτοι ἠντλήσαν τὰ ἀνίερα αὐτῶν δόγματα ἐκ τοῦ δυσώδους βορρῆορου τῶν Γνωστικῶν, γνήσιοι ὄντες ὀπαδοὶ τοῦ Οὐαλεντίνου καὶ Καρποκράτους. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐδόξαζον ὅτι ὁ Κάιν, διαφυγὼν τὴν θεῖαν δίκην ἀπήλαυε τῆς μακαριότητος, ἀνάρπαστος γενόμενος ὑπὸ ἐναερίων δαιμόνων, οἵτινες ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὰς μακαρίους μονάς. Καὶ οὐχὶ μόνον τὸν Κάιν, ἀλλὰ καὶ πάντας ὅσους καταράται ἡ Γραφή, ἐτίμων οἱ Καινίται δι' ἰδιαζούσης λατρείας, τοὺς κατοίκους τῶν Σοδόμων, τὸν Ἡταῦ, τὸν Δαθάν, τὸν Ἀβιρών, τὴν Δαλιδά, πρὸ πάντων δὲ τὸν Ἰούδαν, ὡς παραίτιον γενόμενον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς προδοσίας τοῦ διδασκάλου· καθότι κατ' ἀρχαίαν τινὰ παρ' αὐτοῖς παράδοσιν ὑπῆρχον δαίμονες ἐχθροὶ τῶν ἀνθρώπων, προτιθέμενοι νὰ σώσωσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, εἰ μὴ ἐπρολάβανεν ὁ Ἰούδας νὰ παραδώσῃ αὐτὸν εἰς τοὺς Ἑβραίους, τοὺς καταδικάσαντας εἰς τὸν θάνατον ἐκείνον, ὅστις ἐλύτρωσεν ἡμᾶς πάντας ἀπὸ τοῦ αἰωνίου θανάτου. Καὶ τῷ ὄντι ἂν ἀληθεύῃ τὸ ἰησοῦτικὸν ἀξίωμα, καθ' ὃ ὁ σκοπὸς δικαιοῦ τὰ μέτα, τὸν δὲ Ἰούδαν ὑποθέσωμεν (κατὰ τὸ ἀπόκρυφον εὐαγγέλιον τῶν Καινιτῶν) τοιοῦτον ἔχοντα σκοπὸν, πάντες ἡμεῖς οἱ ἐλπίζοντες νὰ ἐντρυφήσωμεν ὑπὸ τὰς σκιάς τοῦ Παραδείσου, ὀφείλομεν αὐτῷ ἀνεκφραστον εὐγνωμοσύνην.

Οἱ Καινίται δὲν περιώριζον τὰς ἀπολαύσεις των εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς αἰωνίου μακαριότητος, οὐδὲ κατεφρόνουν ὡς οἱ ἄλλοι τότε θρησκομανεῖς τὰς ἐπιγείους ἡδονάς, ἀλλ' ἐβουθίζοντο ἀπ' ἐναντίας εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀκολασίας, ὡς εἰς εὐώδες λουτρὸν, ἰσχυρίζομενοι ὅτι πᾶσα ἀπόλαυσις προστατεύεται ἐν οὐρανῷ ὑπὸ ἰδιαιτέρου τινὸς δαίμονος, κατὰ τὴν εὐφημον ἐλληνικὴν τῆς λέξεως σημασίαν. Οὕτω πρὶν παραδοθῶσιν εἰς τὸν οἶνον, ἐπεκαλοῦντο ὀνομαστί τὸν ἄγγελον τῆς μέθης ἢ τὸν τῆς λαγνείας πρὶν ἀνοιξῆσαι τὰς ἀγκάλας εἰς ἄλλας ἀπολαύσεις· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδίκησις καὶ ὁ φόνος καὶ ἡ κλοπὴ καὶ πᾶσα ἐν γένει κακία εἶχον ἐν οὐρανῷ προστάτας ἀγγέλους, προθύμως βοηθοῦντας πάντα πιστὸν ζητοῦντα τὴν ἀρωγὴν των.

Πάντα τὰ ἄνωτέρω περὶ τῶν δογμάτων καὶ τῆς ἠθικῆς τῶν Καϊνιτῶν ἐλήθησαν σχεδὸν αὐτολεξεί ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἱεροῦ Ἀύγουστίνου (Περὶ Αἱρέσεως κεφ. ιη.) καὶ Τερτυλλιανῶ (Praescriptio κεφ. μζ.) Οὐδόλως δὲ αἰδούμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ πάλιν ὅτι, ὅσοσδήποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ εἰς τοὺς διασήμεους τούτους πατέρας δριμύτως σεβασμῶς, τὰς τερατολογίας ταύτας περὶ τῶν Καϊνιτῶν κλίνομεν ν' ἀποδώσωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ ὀρθοδόξου ζήλου, ὅστις παρεκίνησε αὐτοὺς νὰ θεωρῶσιν ὡς ἀσελγῆς καὶ βδελυρὸν θηρίον πάντα μὴ ὀρθόδοξον, πρὸ πάντων ὁμοῦ εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν τῆς κοινῆς γνώμης, αἰσθημα, ὅπερ ἀπέτριπε τοὺς συκοφαντούμενους Καϊνίτας ἀπὸ πάσης ἀπολογίας, νομίζοντας μάλιστα ὅτι αὐξάνουσι τὸν μέλλοντα ἐν οὐρανοῖς μισθὸν τῶν διὰ τῆς ἀπαθοῦς ἐγκαρτερητέως εἰς τὰς ὑβρεῖς καὶ βασάνους. Ὄπως δὲ δύσκολον φαίνεται ἡμῖν νὰ συμβιβάσωμεν ὅτι ἄνθρωποι παραδεχόμενοι τὸ Εὐαγγέλιον, πιστεύοντες ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέβη οὐρανῶθεν, ἵνα διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκπλύνῃ τοὺς ῥύπους καὶ τὰς ἁμαρτίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπίστευον συγχρόνως ὅτι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ῥύποι καὶ αἱ ἁμαρτίαι εἶναι ἡ εὐχύτερα πρὸς τὸν παράδεισον ὁδός. Ἄλλ' ἀφίνοντες ἕκαστον ὅπως βούλεται περὶ τούτου ν' ἀπορασίῃ, θέλομεν ἤδη ἐξετάσει καθ' ἑαυτὸ τὸ θεμελιώδες δόγμα τῆς αἱρέσεως τῶν Καϊνιτῶν, τὴν πίστιν δηλ. εἰς δευτερεύοντα ὑπερφυσικά ὄντα, διαφέροντα κατὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς ὀρέξεις καὶ ἀποστολὴν ἔχοντα τὴν ἐκτέλεσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἰψίστου.

Τὸ δόγμα τούτου τῶν Καϊνιτῶν περὶ ἀπιστοῦ καὶ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ διαφόρου τάξεως πνευμάτων πολὺ ὁμοιάζει τὰ περὶ δαιμόνων πιστευόμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, οἵτινες ἐφρόνου, ὡς γνωστὸν, ὅτι ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυσπραγία ἐκάστου ἀνθρώπου ἐξαρτᾶτο κυρίως ἀπὸ τοῦ προστατεύοντος αὐτὸν δαίμονος. Ὁ ἄνθρωπος ἠτύχει, ὡς ἄν τις ὁ δαίμων αὐτοῦ, ἢ ἀπέβαινε δυστυχῆς ἂν ὁ δαίμων αὐτοῦ ἦτο ἀδύνατος καὶ ἀνεκτός νὰ ἀντιπαραταχθῆ πρὸς τοὺς τῶν ἀντιπάλων του. Ἐκαστος λοιπὸν δαίμων

εἰργάζεται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ πλάτου του. Ἐάν τις ἠτᾶτο καθ' οἰκωδῆποτε ἐπιχειρήσιν, τούτο ἦτο σημεῖον ὅτι ὁ δαίμων του εἶχε καταβληθῆ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τοῦ νικητοῦ, ἀνωτέρας ὄντος φύσεως. Ἡ δὲ ἀπονομή τῶν δαιμόνων τούτων εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὠρίζετο διὰ λαχνοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν δηλ. τρόπον καθ' ὃν ἐξελέγοντο καὶ μεταξὺ τῶν ψυχῶν, αἱ μέλλουσαι νὰ ἐνδυθῶσι σῶμα, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὸν κάτω τοῦτον κόσμον (*).

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὑπῆρχον δαίμονες, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιρροή ἐπὶ ἄλλων δαιμόνων ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἡ μόνη ἐμφάνισις αὐτῶν ἤρκει ἵνα τοὺς καταβάλῃ, ὡς συνέβαινε, κατὰ Πλούταρχον, τῷ δαίμονι τοῦ Ἀύγουστου, ὅσάκις εὐρίσκετο ἀντιμέτωπος εἰς τὸν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου. Ἐν γένει δὲ ἐπεκράτει ἡ ἰδέα ὅτι πάντες οἱ κατορθοῦντες ν' ἀναγορευθῶσιν αὐτοκράτορες ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τοῦ πανισχύρου μεταξὺ τῶν δαιμόνων, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδίδοντο αἱ μέγισται τῶν τιμῶν. Ἄλλ' καὶ αἱ πόλεις κατὰ τὴν ἀνέγερσίν των καὶ αἱ οἰκίαι, ὅτε ἐθεμελιούντο, καὶ τὰ δένδρα ὅτε ἐφυτεύοντο ἐλάμβανον προστάτην δαίμονα, ὡς οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν γέννησίν των. Ἀπὸ τῆς δοξασίας ταύτης τῶν ἀρχαίων μέχρι τοῦ δόγματος τῶν Καϊνιτῶν ἡ ἀπόστασις δὲν εἶναι μεγάλη. Ἡ μόνη μεταξὺ διαφορὰ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι οἱ Καϊνίται ἐπίστευον τὸν προστάτην δαίμονα ἐπιστατοῦντα αὐτοπροσώπως εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματος, ὅπερ ἐμελλε νὰ χειραγωγῆσιν εἰς τὸν βίον, ὡς ὁ πλοίαρχος εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου, μεθ' οὗ προτίθεται νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν κυμάτων.

Τὰς ἰδέας ταύτας τῶν ἀρχαίων περὶ δαιμόνων, νυμφῶν, ναϊάδων, δρυάδων, νηρηίδων καὶ λοιπῶν, ὀνομάζομεν σήμερον δεισιδαίμονας καὶ γελοίας. Καὶ ἔχομεν δίκαιον, ἀφοῦ ἡ Γραφή διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ποιήσας καὶ ἐπὶ πάντων ἐποπτεύων, καταδικάζει πᾶσαν λατρίαν μὴ ἀπειθείας εἰς αὐτὸν ἀποδομένην. Ἀφ' ἑτέρου ὁμοῦ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι οἱ ἀτυχεῖς ἡμῶν πρόγονοι, στερούμενοι τοῦ θείου τούτου βιβλίου, ὅπερ τόσον εὐκαλόν καθιστᾶ ἡμῖν τὴν ἐξήγησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ

(*). Ἐλ. Δοδουίλλων διέτρε. ὁ εἰς Βίον τῶν Ἀθρηναίων ὑπὸ Ἰπποκράτους.

ΜΙΑ ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛ.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς γῆς πυρκαϊᾶ ἐξερράγη κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου πρὸς τὸ μέρος τοῦ Βατικάνου. Ἐξερράγη δὲ καθ' ὃν χρόνον οἱ μὲν γέροντες καὶ τὰ τέκνα κοιμῶνται πλέον, οἱ δὲ δυστυχεῖς καὶ αἱ μητέρες ἀγρυπνοῦσιν εἰσέτι.

Οὐδέποτε πυρκαϊᾶ ὑπῆρξεν ὀρηκτικώτερα ταύτης· ἠπέλησε νὰ κατακαύσῃ τὴν Ῥώμην. Ἐρεθισθεῖσα ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου, ἦναψε παρευθῆς. Ἡ σκοτεινότερα νύξ ἐφάνετο φωτιζομένη ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς τὰς φλόγας.

Εἰκόνας τινὲς ἔλαμπον ζωηρότατα εἰς τὴν λάμψιν τῆς. Βλέπω, ἀκούω τὸ πᾶν. Αἱ φωναὶ τῶν μητέρων σπαράττουσιν ἀκόμη τὰ σπλάγχνα μου.

Εἶχα διέλθει τὴν ἐσπέραν εἰς τὰ περίξ τοῦ Βατικάνου ἐπανηρχοῦν οἴκαδε πρὸς τὴν πλατείαν τῆς Ἰσπανίας. Διερχόμενος ἐκ τῆς συνοικίας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, παρετήρησα τὰς φλόγας αἰτίνες, προχωροῦσαι ἀπὸ τῶν πτωχῶν τὰς πενιχρὰς οἰκίας, ἃς εἶχον ἤδη ἀποτεφρώσει, ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ ὕψος τῶν εἴκοσι μαρμαρίνων στηλῶν καλύπτουσαι τὴν κορυφὴν τοῦ Βατικάνου.

Ἡμῖν μόνος· καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἐτερπόμεν, νομίζων ἑμαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ μεγαλοπρεποῦς θεάματος. Ἀλλὰ παρευθῆς εἴκοσι βήματα μακρὰν ἐμοῦ, διήλθε νεανίας φέρων γέροντά τινα ἐπὶ τῶν ὤμων του· διὰ τοῦ τρόπου ὁμοῦ δὲ οὐ ὁ νεανίας ἐβλεπε περὶ αὐτὸν, ἀνεμέτρα ὑπὸ τὰ βήματα του τὴν ὁδόν, ἐπροφυλάσσειο νὰ μὴ σείῃ βαδίζων τὸν γέροντα, ἐνόησα ὅτι ἔφερε τὸν πατέρα του. Ὁ γέρον οὗτος ἀποσπασθεὶς βιαίως ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ τῶν φλογῶν, μὴ γνωρίζων ποῦ εὐρίσκεται, πῶθεν ἔρχεται, ποῦ πορεύεται καὶ τί συμβαίνει, ἀπηλπίζετο ἐν τούτοις παιδίον τεθορυβημένον προηγείται αὐτῶν ὅπερ τοὺς παρατηρεῖ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν· γρᾶτα δὲ τις σχεδὸν γυμνὴ μὲ ὕψος πλῆρες ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος, φέρουσα τὰ ἐνδύματα τοῦ γέροντος· ἐβάδιζεν ὀπισθεν.

Τοὺς ἠκολούθουν μὲ δῆμα συγκίνητικόν, ὅποτε εἶδον, εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν,

(Ἔπεται ἡ συνέχεια.)

ΕΜΜ. ΡΟΪΔΗΣ.

ἔτερον νεανίαν ὄστις, δλόγυμος, ἀπώθων τὴν φλόγα ἣτις τὸν ἠκολούθει καὶ τὰς χεῖρας ἔχων ἐξώθεν τοῦ καιομένου παραθύρου, ἀνεμέτρα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἔλαφος ἵνα ἐκλέξῃ τὸ ἥττον ἐπικίνδυνον μέρος καὶ ριφθῇ ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ ἀληθὲς φῶς ὅπως ἴδη τις καὶ κατανοήσῃ δλόκληρον τὴν καρδίαν μητρὸς εἶναι ἢ λάμψις πυρκαϊᾶς! Γυνή τις ἱσταμένη ἐπὶ τινος ἐξώστου ἔτεινε πρὸς τὸν σύζυγον τῆς κάτωθεν ἐν ἀγωνίᾳ περιμένοντα τὸ προσφιλές ἐνέχυρον τῆς ἐνώσεώς των! Αὕτη προὔχωρει ἀλλ' ἔκλινεν ἀκόμη τὸ τέκνον εὐρίσκειτο προσκολλημένον ὅτε μὲν εἰς τὰς ἀγκάλας ὅτε δὲ εἰς τὸν κόλπον ἢ τὰ χεῖρα αὐτῆς (1) ἀλλὰ τέλος μεταξὺ τῶν ἐκτεταμένων βραχιόνων τῆς τε μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς τὸ τέκνον ἀποκοιμισμένον εἰς τὸ λίκνον... Ἀπέστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀνεχώρησα.

Ἐἶχον ἤδη διέλθει τὴν συνοικίαν. Συνήντησα σωθεῖσαν ἐκ τινος μεγάρου ἀποτεφρωθέντος, κατεστολισμένην καὶ δακρύουσαν φέρουσαν δὲ ἐνδύματα μεγαλοπρεπῆ καὶ κρατοῦσαν διὰ τῆς χειρὸς δύο γυμνὰ παιδιά, γυναῖκα μεγάλης περιωπῆς, καλλονῆς καὶ ἀναστήματος μεγαλοπρεπῶν. Τὸ νεώτερον τῶν παιδιῶν τούτων βλέπον κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην τὴν μητέρα του, ἔκλαιεν ὡσαύτως. Ἡ ἀδελφὴ, μορφῆς ἀγγελικῆς καὶ θελκτικωτάτης, νεναρκομένη ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἔσπευθε νὰ ἐνδυθῇ ὅπως ἀποκρύψῃ κατ' ἐξοχὴν τὸ τρυφερόν σώμα τῆς καὶ τοὺς σεμνοὺς καὶ λεπτοφυεῖς βραχιόνάς τῆς. Δυστυχῆς μήτηρ! Ἴη ἔλειπε βεβαίως ἐν τέννον' ἐκράτει δύο διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἔκλαιεν.

Ἐν τούτοις, γέροντες, παιδιά, στρατιῶται, ἱερεῖς, πλούσιοι, πτωχοί, τὸ πλῆθος ἀκατάπαύστως ἐπεσωρεύετο ἐπὶ τὸ ἄλλο, καθὼς θάλασσα ὑπὸ τρικυμίας ταρασσομένη. Εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Πέτρου, ἐξέρχεται, ἐπιστρέφει, κατακρημνίζεται, πίπτει. Εἶδον νὰ διέλθῃ ἐμπροσθέν μου φερομένη ὑπὸ τεσσάρων στρατιωτῶν ἐπὶ δισταυρωμένων λογγῶν, νεανίς τις λειποθυμημένη.

(1) Ἐνταῦθα βεβαίως ὁ συγγραφεὺς ἀγγεῖ τὸ σύνθημα ἐπὶ τῶν ἁρσενίων γυναικῶν ἐκ τῶν αἰώνων ἠρπάζοντων λίκνον.

Ἦτο ὡραία! Ἡ λάμψις τῆς πυρκαϊᾶς ἐφώτιζε τὸ ὄχρον τῆς πρόσωπον, ἔλαμπε δὲ ἐκ τῶν ἀπὸ τὰ βλέφαρά τῆς διαφευγόντων δακρύων ἐπικαθημένων ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς.

Ἄλλ' εἰς ὄλην τὴν τρομακτικὴν ταύτην σκηνὴν, τὸ προξενήσαν μοι περισσοτέραν φρίκην, ἦτο ἢ κατὰ τὰ διαστήματα τοῦ καταπαύοντος ἀνέμου ἐπικρατοῦσα σιωπὴ. Τότε ἐξήρχαντο πανταχόθεν ὑπόκωφοι γογγυσμοὶ καὶ βαθεῖς ἀναστεναγμοί· ὁ θόρυβος τῆς φλογὸς ὄστις ἠφάνιζε καὶ κατερήμωνε τὴν πόλιν, ὁ κρότος τῶν κτιρίων ἄτινα, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κατακρημνίζοντο, αἱ φωναὶ τῶν μητέρων.

Ἐξηρχόμην τέλος τῆς συνοικίας. Παρευθὺς εἰς τινὰ ὁδὸν τοῦ Βατικάνου πρὸς τὸ μέρος μάλιστα τῆς πυρκαϊᾶς, ἰδοὺ εἰς σταυρὸς, ἰδοὺ ἱερεῖς, ἰδοὺ ὁ ἀνώτατος ἱεράρχης μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένος.

Τὸ πλῆθος πάραυτα ἐκβάλλει φωνὴν καὶ πάραυτα γονατίζει· ἐν τῷ ἅμα ὁ ἱεράρχης περικυκλοῦται ἐν τῷ μέσῳ ἑκατὸν χιλιάδων δεδακρυσμένων βλεμμάτων καὶ εἰκοσι χιλιάδων βραχιόνων ἱκετευόντων. Ὁ ἱεράρχης ὑψοῖ τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ δέεται· ὁ λαὸς καταβιβάζει τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν γῆν καὶ ἱκετεύει.

Δεηθῆτε, ψιθυρίζουσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὴν βαθεῖαν καὶ θρησκευτικὴν ταύτην σιωπὴν, ὁ λαὶλαψ, ἢ πυρκαϊᾶ καὶ ἢ παράκλησις.

Πόσον τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου πρατόμενον παριστᾶ ὡραία εἰκόνα!

Ἐπὶ μιᾶς βαθμίδος τῆς ἐκκλησίας μεμονωμένη τις γυνή, ἔσφιγγε διὰ τῶν χειρῶν τῆς τὰς μικρὰς χεῖρας τοῦ τέκνου τῆς, γονυκλιτοῦντος παρὰ τῷ πλευρῷ τῆς, τὰς ἦωνε μετ' ἀγαθότητος καὶ τὰς ἔθετεν ἐν παρακλήσει. Ὀπισθεν αὐτῶν νεανίς μὲ πλοκάμους ἐσκορπισμένους, ἐνδακρυσ, ὀρθία, ἔτεινε πρὸς τὸν ἱεράρχην μετ' ἀνεκφράστου θλίψεως (ἀναμφιβόλως δὲ καὶ ἔρωτος) τὰς παθητικωτέρας χεῖρας· ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ἄλλη παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἱσταμένη τὴν παρετήρει μὲ ὄμμα ἐκπληκτικὸν καὶ μὲ τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ Βατικάνον καὶ τὸν ἱεράρχην μὴ κλαίονσα ποσῶς οὔτε παρακαλοῦσα.

Τέλος ὁ ἱεράρχης δεηθεὶς, ἀνηγέρθη· ὁ δὲ λαὸς, μὲ ἀνέκφραστον ἀπεκδοχὴν, τὸν

παρετήρει. Τότε μὲ φωνὴν πλήρη ἐλπίδος, καὶ μὲ πρόσωπον ἀτάραχον καὶ γαληνιαῖον, διαχύνει ἐπὶ τοῦ προσπίπτοντος πλῆθους θρησκευτικὰς εὐχὰς εὐλογῶν αὐτό. Αἰφνιδίως διὰ θαύματος, ἢ ὡς ἐκ θαύματος, οἱ ἀνεμοὶ ἐξηφανίσθησαν, ἡ φλόξ ἐπαναπίπτει ἐπὶ τῆς φλογὸς, ὁ καπνὸς ὑψοῦται διὰ τοῦ ἀνεμοστροβίλου, καλύπτει τὴν πυρκαϊάν, τὴν κατασιγάζει καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν νύκτα τὸ σύνθημα σκότος.

Ἄ! πόσον ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ Ῥαφαήλ ἦν βλέπω εἰς τὸ Βατικάνον εἶναι θαυμασίη!

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΓΑΛΙΑΤΣΑΣ.

ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

II

ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ.

(Παρ' Ἀμερικανοῖς.)

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔτι χρόνων, εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς, ὅπου εὐρίσκοντο ἄνθρωποι, καθιέρωσαν καὶ παρεδέχθησαν διαφόρους τελετὰς καὶ ἐορτάς, ἰδίως ἐκάστῳ λαῷ, αἵτινες διαφόρως διαθέτουσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, προξενούσι συγκινήσεις καὶ αἰσθήματα ὅπως ἄλλοια καὶ οἱ παριστάμενοι θεοὶ τῶν ἐορτῶν τούτων καταλαμβάνονται, ὅτε μὲν ὑπ' ἄκρου σεβασμοῦ ἢ δειλίας, ὅτε δὲ ὑπὸ ψυχικῆς χαρᾶς ἢ πόθου ἀμύλλης. Μία ὅμως τῶν παραδοξοτέρων ἐορτῶν τῶν τε ἀρχαίων καὶ νεωτέρων εἶναι, ὁμολογουμένως, ἢ ὑπὸ τινων φυλῶν τῶν αὐτοχθόνων Ἀμερικανῶν ἐορταζομένη καὶ καλουμένη τῶν Νεκρῶν ἢ τῶν Ψυχῶν ἐορτή.

Αὕτη ἐορταζομένη εἰς πολλὰς μὲν τῶν φυλῶν τούτων κατὰ δεκαετίαν, εἰς ἄλλας δὲ κατὰ ὀκταετίαν, τελεῖται ὡς ἐξῆς. Πρῶτον μὲν ἐκθάπτονται οἱ ἀπὸ τῆς τελευταίας ὁμοίας ἐορτῆς ἀποθανόντες, συνάγονται τῶν μὲν τὰ μήπω διαλυθέντα σώματα, τῶν δὲ τὰ ὄσπᾶ, καθαρίζονται καλῶς, μεταφέρονται ὑπὸ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ φίλων, ἐν μέσῳ θρήνων καὶ κρ-

πετῶν, εἰς τὰς πτωχικὰς τῶν καλύβας, ὅπου πρὸς τιμὴν τῶν τεθνεώτων εἶναι ἠτοιμασμένον πολυτελὲς καὶ μεγαλοπρεπὲς — ἐφ' ὅσον οἱ πόροι καὶ αἱ δυνάμεις τῶν τὸ ἐπιτρέπουσι — συμπόσιον, ἐν ᾧ, ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν προσκεκλημένων, ἐξυμνοῦνται τὰ ἀνδραγαθήματα, οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ κατορθώματά τῶν, μνημονεύονται μετ' ἄκρου σεβασμοῦ αἱ ἀγαθαὶ πράξεις αἱ ἐποίησαντο καὶ αἱ ἀρεταὶ δι' ὧν ἐκοσμοῦντο. Ἐπειτα δὲ ἀφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν στερεύσων ἀπὸ δάκρυα καὶ τὸ στήθος τῶν ἀπὸ στεναγμούς καὶ λυγμούς, μεταφέρουσι τοὺς ἀγαπητοὺς τῶν νεκρῶν εἰς κοινὸν μέγα μνημα πρὸς τοῦτο ἠτοιμασμένον, ὅπερ δέχεται εἰς τὰ εὐρῆα σπλάγχνα τοῦ ὅλα ἐκεῖνα τὰ θαύματα τῶν ὑπάρξεων ἀνευ διακρίσεως φύλου ἢ ἐξαιρέσεως μεγαλείου καὶ πλούτου· ἐκεῖ ἀναπαύεται ἡσύχως τὸ ὄστον τοῦ ἐργάτου ἐπὶ τοῦ ὄστου τοῦ στρατηγοῦ καὶ πλουσίου, ἐκεῖ βλέπει τις ἀληθῶς τὴν ἐντελῆ ἰσότητά τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν μηδαμινότητά τοῦ ἐνώπιον τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ!

Δύναται τις νὰ φαντασθῇ καταπληκτικωτέρην καὶ φοβερωτέραν σκηνὴν; Δύναται ἄλλο τι νὰ συγκινήσῃ πλειότερον τὴν ψυχὴν, νὰ ταπεινώσῃ τὸν υπερήφανον, νὰ ραπίσῃ τὸν ματαιόδοξον, νὰ ἐκφοβίσῃ τὸν κακοῦργον, νὰ περιστείλῃ τὸν ψεύστην καὶ νὰ ἐνσπείρῃ εἰς τὰς σκληρὰς καρδίας τὴν μετάνοιαν;

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐξεφώνουν κατ' ἔτος τοὺς ἐπικηδείους λόγους πρὸς τιμὴν τῶν ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων ἀδελφῶν αὐτῶν. Οἱ Πλαταιεῖς ἐτέλουν ἐτησίως ἐορτὴν καὶ ὁ ἄρχων αὐτῶν ἔπενδε ποτήριον οἴνου εἰς τοὺς θυσιάσαντας τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας· ἐπίτροποι δὲ ἐξ ἐκάστης τῶν Ἑλληνίδων πόλεων συνερχόμενοι εἰς Πλαταιάς ἐώρταζον τὰ Ἐλευθέρια πρὸς ἀνάμνησιν τῶν μεγαλοψύχων ἐκεῖνων ἡρώων, οἵτινες κατετρόπωσαν καὶ κατέστρεψαν τὰς υπερηφάνους στρατίας τοῦ Πέρσου στρατάρχου Μαρδονίου.

Αἱ ἑλληνικαὶ ὅμως αὗται ἱεροπραξίαι διαιώνισαν αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ ὑπὲρ τῶν ἐνδόξως τεθνηκότων καὶ διήγειραν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεωτέρων τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν νὰ καταταθῶσιν

κωμωδίας και να σπαράξει την καρδιά μου.

ΚΟΡΝΗΛΙΑ.

Πιρακίδες Φαυστίνας της
Αυτοκρατορίας.

Φοβερόν τὸ ἐγκλημα. Τί εἶναι λοιπὸν ἡ συνείδησις αὐτῆ, ἥτις τοσοῦτον ἀπεινώσις τιμωρεῖ τοὺς κακούργουνας; Ἄλλ' ἀδιάφορον ἡ βάσανος τῆς ζηλοτυπίας εἶναι πρὸς μάλλον ἀφόρητος. Καρδία μου ἠσύχασε· δὲν ζητεῖ πλέον ἀσπασμόν ὁ Κλαύδιος ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς Κορνηλίας. Κοιμῶνται τὸν λίθινον τοῦ θανάτου ὕπνον. Οἴμοι! ἀλλὰ κοιμῶνται πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου! Πῶς κατήντησα λοιπὸν νὰ μακαρίζω καὶ τὴν ἐν τῷ θανάτῳ γειτονίαν ἐγὼ ἡ πλήρης ζωῆς καὶ ἀκμῆς ἀκόμη;

Ἦτο ἐσπέρα· ἔαρος ἐσπέρα ἦτο ἡ χθές. καὶ ἡ ζωὴ ἐκυκλοφόρει δι' ὄλων τῶν φλεβῶν τῆς φύσεως; ποτὲ ἡ Ῥώμη δὲν μοι ἐφάνη τοσοῦτον ὡραία, τοσοῦτον μεγαλοπρεπής· παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω διατὶ ἐβάδιζον εἰς τὰς ὁδοὺς μετενδεδυμένη καὶ νὰ πλανηθῶ χάσκουσα πρὸς τὴν ἦδη ἀνατέλλουσαν σελήνην. Δύο ἐρασταὶ ἀναβαίνοντες πλησίον μου ἐψιθύρισαν λέξεις ἐρωτος· συνῆλθον· εἶχον εἰσέτι ἀνθρώπινα αἰσθήματα ἐν τῇ ψυχῇ μου· τὸ μῖσος ἀνηγέρθη.

Ἐκρουσα τὴν θύραν τοῦ Κλαυδίου· οὐδεμίαν ἀπάντησις· ἐκρουσα καὶ πάλιν· σιωπὴ βαθεῖα· ἐρωτῶ τοὺς γείτονας· ἀπῆλθε, λέγουσι, σήμερον διὰ τὴν Βαύην. Ἀπῆλθε; μ' ἐξέφυγε καὶ μέλλει νὰ ζήσῃ εὐτυχῆς μετ' ἐκείνης; Ἴσως τώρα θαυμάζουσι τὴν ἐσπέραν, ἴσως ἀσπάζονται. Χὰ, χὰ, ἀδύνατον. Παρητήρησα πανταχόθεν τὴν οἰκίαν· σκότος βαθύ καὶ ἐρημία· ἀλλ' ὄχι εἰς τὴν ἄκραν, ἐκεῖ ὑπάρχει φῶς. Δὲν εἶναι τὸ δωμάτιον τοῦ Κλαυδίου; ἡ ἐρωτικὴ παστάς, ἥτις τοσαύκις μὰς εἶδεν εὐτυχεῖς; Ἄλλὰ πῶς νὰ εἰσέλθω; Τὴν στιγμήν ταύτην ἐκρούσθη ἡ θύρα· ἐσώθη. Εἰς τὸν ξένον τοῦτον, ἀγκυλωμένον βεβαίως, οὐδὲν παρέστα κώλυμα καὶ ἡ εἰσοδος ἀπέθρα· ἐλευθέρως. Ἐδοξα δύο χρυσοὺς καὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ. Διέβημεν τὴν σκαρτερινὴν στοῦν, ἐπροχώρησαμεν ψιλάφαται, καὶ ἐγὼ βραδύνοισα ἐκρούθην ὅπως ὄντως. Ἀπὸ δὲ ἀνεχώρησαν ὁ ξένος ἐκεῖνος, βεβαίως δὲν ἐνθυμόμην· τί ἔφρανε,

εἰσῆλθον αἰρῆς καὶ ἀπροσδοκίτως εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Κλαυδίου.

Ἴδου αὐτός! γλυκὺς, ἀτάραχος ὅπως πάντοτε. Τὸ αὐτὸ περιπαθὲς καὶ θωπευτικὸν βλέμμα, ἡ αὐτὴ μελῖρρυτος φωνή, ἡ αὐτὴ ἐνδυμασία, ὅλα τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ τὴν θέσιν μου κατέτεχνεν ἄλλη. Καὶ ἡ Κορνηλία ὠχρίασεν ἅμα μετ' εἶδε, καὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς. Ἀλλοίμονον. Ἦόσον εἶναι ὡραία!

Ὁ Κλαύδιος μετ' ἀπηνύθουε τετρημμένας τινὰς ἐρωτήσεις· ἠθέλησε νὰ μάθῃ ἂν ἦμαι καλά, ἂν διασκεδάζω, ἂν ἔχω ἐραστὰς νέους. Ἄλλ' ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐσιώπη.

Φαυστίνα. — Ἐξακολουθεῖτε· ἐγὼ θὰ ψάλλω τὸ ἐρωτικὸν σας ἄσμα ἀπόψε. Ἡ γυνὴ ὅταν ἀπολέσῃ τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς γίνεται προαγωγός.

Κλαύδ. — Ματαίως, διότι ὁ ἔρως εἶναι ἀμοιβαῖος· ἂν θέλῃς νὰ πῆς εἰς ὑγείαν ἡμῶν ἴδου τὸ ποτήριον.

Ἡ πληγὴ ἦτο βαθεῖα, ὠχρίασα.

Φαυστ. — Καὶ ἀπαξ καὶ δις· ἀπέργασθε εἰς Βαύην; Εἶναι ὡραία ἡ θέσις δι' ἐρωτικὰς συμβιώσεις. Ἄλλὰ δὲν φοβεῖσαι, Κλαυδίε, τὴν ἐκδίκησίν μου;

Κλαύδ. — Ὄχι, διότι οὐδέποτε μετ' ἠγάπησες, ἐκτός ἂν φθονῆς τὴν εὐτυχίαν μου.

Φαυστ. — Ἔχεις δίκαιον. Ἡ αυτοκρατορικὴ καρδίαν δὲν καταπίπτει εἰς μερικὴν ἀισθήματα· προπίνω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ὑμῶν, εὐχομαι τὴν αἰωνιότητα εἰς τὸν ἔρωτά σας. Εἶσαι πολὺ εὐτυχῆς, Κλαυδίε;

Κλαύδ. — Ἡ Κορνηλία λέγει ὅτι εἶναι πολὺ εὐτυχῆς.

Φαυστ. — Δότε μοι τὴν φιάλην τοῦ οἴνου καὶ τὰ ποτήρια. Εἶμαι ἦδη ἀπόψε καὶ ἐγὼ θὰ οἰνοχοήσω. Ἡ αυτοκρατορικὴ χεὶρ φέρει εὐτυχίαν, λέγουσιν, ὅπου ἐπιτεθῆ.

Κλαύδ. — Ἄλλὰ καὶ τὸν θάνατον πολυλάκις.

Φαυστ. — Καὶ αὐτὸς εἶναι εὐτυχία, ὡς σὲ ἴκουσα νὰ λέγῃς.

Καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη πάντοτε ἐσιώπη. Ἦτο ὠχρὰ καὶ μετ' ἠτένιζε περίφοβος.

Κλαύδ. — Δύριον ἀναχωρῶμεν διὰ τὴν Βαύην. Ἠγάρασε κτῆμα ἐκεῖ καὶ θὰ διακονώμεν τὸν βίον ἐκ τῆς μετὰ τῆς Κορνηλίας.

Ο ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ ΕΝΕΤΟΣ.

Δὲν με ἀρέσει τῆς μάχης πλέον
Ὅτε ἡ λόγχη, ὅτε τὸ αἷμα
Λόγχην ἐκείνης θέλω τὸ βλέμμα
Κ' αἷμα τὸ χεῖλος τοῦ βέδινου,
Καὶ ν' ἀποθάνω θέλω ἐκπνέων
Εἰς στήθος πάλλον κ' ἐρατεινόν.

Πατρίς μου φίλη, ὦ Ἐνετία,
Ἐντός σου κάλλη, γόνιτρα κλείεις,
Κ' ἐκ τῶν κυμάτων σου ἀναδύεις
Ὡς Ἀφροδίτη πάλαι ἀβρά,
Πλὴν γλυκυτέρα σου εἶναι μία:
Ἡ ἐρωμένη μου ἡ παιδρά.

Ὁραῖον εἶναι νὰ περιβάλλῃ
Τὸ μέτωπόν σου δάφνης στεφάνη,
Ἀλλ' εἶναι θεῖον, ὄνειρον, πλάνη
Νὰ σὲ θωπεύῃ κόμη λυτῆ,
Καὶ νὰ σὲ θάλη κίρκης ἀγκάλῃ,
Κ' ἐρωτευμένον νὰ σὲ κρατῆ.

Μίαν ἡμέραν τῆς λέγω « Δόξα,
Εἰς μάχας φεύγω· μὴ με λησμονεῖ! »
Εἶπα, κ' ἐκείνη κλίνει τὸ γόνυ
Μὲ βλέπει ἔνδακρος, σιγηλή...
Μάτην πολέμων κτυπᾷ ἡ ὦρα!
Φιλῶ τὴν Δόραν καὶ μετ' ἐφιλεῖ.

ΤΟ ΛΗΘΟΣ ΤΗΣ ΑΛΟΗΣ.

(ὕμνησις ἴδε φυλλ. 82.)

Ἡ ἀνυπομονησία τοῦ Μίρχν δὲν ὑπέφευγε οὔτε στιγμήν βραδύτητος. Ἡ ἀμαξία του τὸν περιέμενε πρὸ τῆς θύρας, καὶ μετὰ τινὰς στιγμῆς, αὐτὸς καὶ ὁ συνταγματάρχης ὠδεύον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ γαλλοῦ δόκτορος, ὡς τὸν ἐκάλουν οἱ γείτονες τῆς οἰκίας του.

Κατέβησαν τῆς ἀμαξίας πρὶν φθάσωσιν εἰς τὸ Πτωχοτροφεῖον, καὶ διέβησαν πεζοὶ τοὺς στενοὺς δρομίσκους τῆς μεμολυμένης ἐκείνης συνοικίας, ἥτις ἐν μέρει ἐξηφανίσθη ἀντικατασταθεῖσα δι' ἄλλων καταλληλοτέρων οἰκιῶν. Ὁ συνταγματάρχης ἐπροχώρησεν ἀδιστακτικῶς μέχρι μικρῆς τινος θύρας μετ' ἀράθουρα ἀρχαία,

Φαυστ. — Εἶναι ἀληθές; ἴδου πλήρη τὰ ποτήρια, πίνωμεν ἅπαντες ὑπὲρ τοῦ νέου τούτου βίου.

Κλαύδ. — Εἶναι πικρὸς ὁ οἶνος, Φαυστίνα.

Φαυστ. — Ἄλλὰ γλυκεῖα ἡ εὐχή.

Καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐσιώπη πάντοτε.

Φαυστ. — Κορνηλία, δὲν πίνεις τὸν οἶνον σου, δὲν ἀποδέχεσαι τὴν εὐχὴν μου; Κορν. — Εἶμαι γυνὴ καὶ γνωρίζω τὰς εὐχὰς τῶν γυναικῶν.

Φαυστ. — Ὁμολογήσατε ὅτι εἶμαι καλὸς οἰνοχόος, εἶμαι ἀληθὴς ἦδη, ἀλλ' ἡ ἦρα εἶναι ὀλίγον ζηλότυπος. Πίνωμεν καὶ πάλιν.

Κλαύδ. — Ὡ, εἶναι πολὺ πικρὸς ὁ οἶνός σου ἀπόψε, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς σου εἶναι πολὺ ἄγριος, Φαυστίνα.

Κορν. — Τρόντι εἶναι πικρὸς; δός μοι, δός μοι, Κλαυδίε, τὸ ποτήριόν σου.

Καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἤρπασε τὸ ποτήριον καὶ ἐβρόφησεν αὐτὸ μέχρι πυθμένου.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον.)

Δ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΟΙ ΚΑΛΛΕΡΓΑΙ.

ΔΡΑΜΑ.

Ἡ « Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη » φιλοτιμουμένη νὰ δώσῃ εἰδῆσιν τινα τοῦ ὡραίου τούτου δράματος, ὅπερ τοσοῦτον συνεκίνησεν ἀπὸ μιᾶς μόνης παραστάσεως, ἀποσπᾷ, εὐμενεῖ συγκαταθέσει τοῦ προσφιλοῦς ἑθελώντος, τὸ παροῖνιον τοῦτο ἄσματιον, τοσοῦτον ἐπιχαρίτως τονισθὲν ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Γ. Δαμπύρη.

ΣΚΕΨΕΙΣ.

Ολίγα μᾶς παρηγοροῦσι διότι καὶ ὀλίγα μᾶς λυποῦσι.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ μόνον ἑαυτὸν ἀγαπῶν οὐδὲν ἄλλο μισεῖ ἢ νὰ ἦναι μόνος.

Συνήθως καλλίτερον πείθεται τις ἐκ τῶν εὐρισκομένων ἐν τῷ πνεύματί του δικαιολογιῶν ἢ ἐκ τῶν γεννωμένων ἐν τῷ πνεύματι ἄλλου.

Οἱ στενοχώρηοντες τὰς λέξεις διὰ νὰ πλάσωσιν ἀντιθέσεις ὁμοιάζουσι τοὺς κατασκευάζοντας ψευδῆ παράθυρα διὰ τὴν συμμετρίαν.

Ἡ ἀληθὴς εὐγλωττία περιφρονεῖ τὴν εὐγλωττίαν.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ εὐρίσκεται τις ἐν τῷ πλοίου διακρομένου ὑπὸ τῆς τρικυμίας, ὅταν ἦναι βέβαιος περὶ τῆς μὴ ἀπωλείας. Τοιαύτης φύσεως εἰσὶν αἱ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καταδιώξεις.

Ἡ χριστιανικὴ εὐτέβεια ἐκμηδενίζει τὸ ἀνθρώπινον ἐγώ, καὶ ὁ ἀνθρώπινος παλιτισμὸς τὸ κρύπτει καὶ τὸ καλύπτει.

PASCAL,

Μᾶλλον ἐπαίσχυντον εἶναι νὰ δυσπιστῆ τις πρὸς τοὺς φίλους του, ἢ νὰ ἀπατηθῆ παρ' αὐτῶν.

Τὸ ἀψευδὲς μέσον νὰ ἀπατηθῶμεν, εἶναι ὅταν νομίζωμεν ἑαυτοὺς πονηροτέρους τῶν ἄλλων.

Ἡ ὑποκρισία εἶναι σεβασμὸς τὸν ὁποῖον ἡ κακία προσφέρει εἰς τὴν ἀρετήν.

Ἡ πολλὴ μακρὰ προθυμία τοῦ νὰ ἐξομολογηθῆται ἡ ὑποκρισία τῆς ὁποίας ἐλαβεν εἶναι εἶδος ἀχαριστίας.

Δὲν εἶναι μέγα δυστύχημα νὰ ὑποχρεώσῃ τις ἀχαρίστους, ἀλλ' εἶναι ἀνυπόφορον νὰ ὑποχρεωθῆ εἰς ἀτιμὸν ἄνθρωπον.

Τὸ ἐπαινεῖν τοὺς ἡγεμόνας δι' ἀρετὰς τὰς ὁποίας δὲν ἔχουσι, ταῦτον τῷ ὑβρίζειν αὐτοὺς ἀτιμωρηταί.

Τὸ πνεῦμα μᾶς χρησιμεύει ἐνίοτε διὰ νὰ κάμνωμεν τολμηρῶς ἀνοησίας.

Μᾶλλον ὠφέλιμον δι' ἡμᾶς θὰ ἦτο εἴαν ἐδεικνυόμεθα ὁποῖοι εἴμεθα ἢ νὰ προσπαθῶμεν νὰ φαινόμεθα ὁποῖοι δὲν εἴμεθα.

LA ROCHEFOUCAULD.

Εἶναι μέγα δυστύχημα νὰ μὴν ἔχη τις πνεῦμα διὰ νὰ ὁμιλῆ καλῶς, μήτε ἀρκετὴν κρίσιν διὰ νὰ σιωπᾷ.

Τὸ σκῶμμα εἶναι συχνάκις ἔνδεια πνεύματος.

Ἐὰν παρατηρήσετε μετὰ προσοχῆς ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐπαινέσωσιν, οἵτινες κακολογοῦσι πάντοτε, οἵτινες δὲν ἀρέσκονται εἰς οὐδὲν, θὰ ἀναγνωρίσετε ὅτι αὐτοὺς τούτους οὐδεὶς ἀγαπᾷ.

Ὅταν ἀνάγνωσις τις ὑψοῖ τὸ πνεῦμα σας, καὶ σὰς ἐμπνέει αἰσθήματα εὐγενῆ καὶ γενναῖα, μὴ ζητῆτε ἄλλον κανόνα διὰ νὰ κρίνετε περὶ τοῦ ἔργου· εἶναι καλὸν καὶ γιγρᾶμμένον ὑπὸ χειρὸς ἐξηρακμένης.

Δὲν δύναται τις νὰ ἦναι δίκαιος εἴαν δὲν ἦναι φιλόανθρωπος.

Ἡ μοναξία εἶναι εἰς τὸ πνεῦμα ὅτι ἡ δίαιτα εἰς τὸ σῶμα.

LA BRUYÈRE.

Ἡ μοναξία εἶναι εἰς τὸ πνεῦμα ὅτι ἡ δίαιτα εἰς τὸ σῶμα.